Grupe v III. oddelku so sledeče: narodni jezik s književnostjo, zemljepisom in zgodovino. — Tuj jezik (nemški ali francoski) in narodni jezik s književnostjo. — Prirodopis, zemljepis in kemija. — Matematika z geometrijo in tehničnim risanjem, fizika in merkantilni predmeti. — Risanje, opisna geometrija in matematika. — Drugi oddelek za učitelje za defektne otroke letos ne bo otvorjen.

„Torej si res že culo povezal, siromak? Kdor pride na Goličavo, se nikoli več ne vrne, vsaj doslej se ni. Pozabijo nanj, to je! Tri ali štiri leta piše prošnje, nazadnje pa se naveliča.. Zadnji je umrl že predlanskim, pa so šele letos zapazili to nesrečo.“

Ivan Cankar, Zbrani spisi, 14. zv., str. 272.

DVOJE NAZIRANJ.

Predzadnji »Gorenjec« piše:

»Področje naše davčne uprave je precej obsežno. Zato imamo na davčni upravi precej uradnikov. V glavnem pa imamo največ ali vsaj precej dnevničarjev, tako slugo Pristovca Franca, Glažarja Vinka, Pezdiča Joška in druge. Po § 178. uradniškega zakona se dnevničarju sme služba vsak čas administrativno odpovedati v petnajstih dneh od dne priobčitve. V nedeljo dne 25. oktobra 1936. bo grozdje v Radovljici zrelo.«

»Slovenec« z dne 11. oktobra pa piše med drugim:

»Prišla je politična svoboda, ko vas nihče več ne bo klical na odgovor, ako volite po svojem prepričanju. — Ni se več treba skrivati pred žandarji in ovaduhi, vsakdo lahko agitira svobodno za listo, ki ustreza njegovim političnim nazorom.«

Iskren član JUU se bo boril za popolno svobodo izražanja legitimnih zastopnikov učiteljstva ter svobodno in odkrito prikazovanje pravega učiteljskega mišljenja in razpoloženja.

UPRAVITELJSTVA OZIROMA KRAJEVNE ŠOLSKE ODBORE prosimo, da poravnajo zaostalo naročnino »Popotnika« v zmislu opominov, ki so bili razposlani vsem dolžnikom. V nasprotnem primeru bo uprava sicer primorana z oktobrom ustaviti dostavitev lista vsem onim naročnikom, ki niso krili naročnine do l. 1936.

VSA SRESKA UČITELJSKA DRUŠTVA se opozarjajo in obenem naprošajo, da poravnajo zaostalo članarino v zmislu sklepa letošnje skupščine najkasneje do 10. decembra 1936.

Dalje je letošnja skupščina ponovno sprejela sklep, da se članarina plačuje mesečno naprej, ki jo poverjeniki na šolah nakazujejo društvenemu blagajniku, ta pa čimprej sekciji. Vsak zaostanek plačil napram sekciji bo moralo društvo v zmislu sklepa banovinske skupščine utemeljiti, ako se hoče izogniti posledicam, sprejetih na letošnji skupščini.

Društva, ki še niso poslala prijav za september, naj to takoj store.

UPRAVA JUU.

— **Šolski odri.** Z ozirom na razna vprašanja glede mojih mladinskih iger objavljam sledeče:

Igri **»Oporoka kralja Matjaža«** (patriotična) in **»Gospod in sv. Peter«** (šaljiva) sta pošli. Drugo, to je **»Gospod in sv. Peter«**, sem predelal in znatno razširil. Imam jo v strojepisnih izvodih. — **»Šolo v nebesih«** (zlasti primerna za jubileje zaslužnih šolnikov) ima še v zalogi Učiteljski dom v Mariboru. To igro sem pravkar izpopolnil ter je, pisana s strojem, pri meni na razpolago. — **»Grudica«** (izšla pri Rd. križu v Beogradu) je sedaj obsežnejša ter opremljena s številnimi pevskimi točkami. Zahteva dobrih mladih in odraslih igralcev. Uporabljiva je za narodne svečanosti in druge prilike. — Šaljive vsebine je **»Sv. Peter in cigan«**. — Šole, ki razpolagajo z dobrimi deklamatorji, si naj pregledajo igro **»Palčki zidajo«**.

Tudi **»Grudico«**, **»Sv. Peter in cigani«** in **»Palčki zidajo«** imam v strojepisnih izvodih.

Žolnir Oskar, učitelj v pok.,
Maribor, Prečna ul. 6.

Kaj vse pišejo
o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—l **Gradiščanski Hrvati v Avstriji** imajo 27 šol z izključno hrvaškim učnim jezikom ter 16 dvojezičnih šol. Na zborovanju v vasi Čembi so sprejeli naslednjo resolucijo:

1. Hrvaška šola: vsaka šola v hrvaških občinah bodi hrvaška in v njej se mora poučevati v maternem jeziku.

2. Na hrvaških šolah more biti nastavljen samo Hrvat kot učitelj.

3. Učitelji, ki se potegujejo za mesto na hrvaški šoli, morajo dokazati z izpitom, da so sposobni poučevati v hrvaškem jeziku.

Slovenci v Avstriji so glede šolstva mnogo na slabšem. (Po »Domoljubu« od 7. X.)

—l **»Haloški otroci«** je obširen članek v »Sodobnosti« št. 9., kjer prikazuje Boris Fakin temno sliko razmer, v katerih živijo v Halozah otroci.

—l **Bombe s plinom za solzenje** so metali v Campbellu v Združenih državah na štrajkujoče študente. Študenti so štrajkali, ker so jim premestili priljubljenega učitelja. (»Mariborer Zeitung«, 6. X.)

—l **O učiteljih v Prekmurju.** Inteligent, ki je poslan v te kraje, pa ne vidi na svojem oddaljenem službenem mestu drugega kot kazensko stotnijo in se druži rajši s krajevnim mogotcem, Židom ali Madžarom kot pa s slovenskim kmetom, ko so ugotovitve trde in v svoji splošnosti gotovo krivične marsikateremu učitelju, učiteljici ali tudi uradniku, je vendarle res, da ima resničen stik z ljudstvom le mala skupina prekmurskih študentov, ki so izšli iz kmetskih hiš. (»Štajerska in Prekmurje 1936.« — »Sodobnost« št. 9.)

—l **Premestitve.** Zopet so premeščene tri učne moči, ena pa je odpuščena. (»Slovenec« od 11. X.)

—l **Ob slovesu učitelja Bajleca v Zgornji Sv. Kungoti** piše »Slovenec« od 11. X. mastno tiskano: Takih učiteljev nam dajte, takih vzgojiteljev potrebuje naš narod, ki brez reklame in brez kričanja delajo, tako delo rodi obilen sad.

—l **Šolski spor v Nemčiji.** V Nemčiji se nadaljuje borba duhovščine za konfesionalno šolo. Samo v Monakovem je bilo pretvorjenih 44 katoliških verskih šol v nevtralne, v katerih sede otroci raznih veroizpovedi. Vsi protesti katoliških škofov ne zaležejo nič. Vlada je proglasila konfesionalno šolo kot sovražnico skupnosti in neprijateljico skupne države. Iz šol so bili odstranjeni križi in verske podobe. Oblastva predpisujejo učne knjige, v katerih često ni zaslediti niti sledu krščanstva. (»Slovenec«, 13. X.)

—l **Na meščanski šoli v Trbovljah** se je uvedel prostovoljen popoldanski pouk. Banska uprava je dovolila potreben kredit za nastavitev dveh honoriranih učiteljev (»Slovenski dom«, 13. X.)

—l **Na Martinjem vrhu** so zgradili novo šolsko poslopje. Slovesna otvoritev bo v nedeljo 18. t. m.

—l **Kočevje.** »Slovenec« od 9. t. m. je prinesel pod rubriko »Kočevje« notico, ki je bila hote ali nehote tako stilizirana, da je nepoučen bralec lahko dobil vtis, kot da bi se »Učiteljski tovariš« zavzemal za nemške šole. Dopisnik se sklicuje na notico, ki jo je »Učiteljski tovariš« v tej rubriki posnel iz nemškega lista, ki je bil pod notico tudi naveden. Svojega stališča glede nemškega šolstva »Učiteljski tovariš« ni nikdar skrival in ga je jasno razodel lani in letos s celo serijo člankov o kočevskih šolskih razmerah. Zato izgleda taka zlonamerna notica v »Slovencu« toliko bolj zlonamerna in neokusna.

Osebne zadeve

—i **Premeščeni so učitelji(-ce):** **Škerlj Jožica** iz Indjije v dunavski banovini v Mavrio v črnomeljskem okraju, **Železnik Marijan** iz Radatovičev (Črnomelj) v Zabukovo (Brežice), **Berglez Marijana** iz Genterovcev (M. Sobota) v Št. Ilj (Slov. gor.).

Učiteljski pravnik

—§ **Napredovanja v položajne skupine.** V zadnjem času se množe vprašanja posameznikov na sekcijo in privatno, kaj naj ukrenejo, ker niso rešene njihove prošnje za napredovanje, vložene pred ½ do 1½ letom. Tozadevno smo že svoječasno sporočili prizadetim, da se niso vršila napredovanja v višje položajne skupine po 1. IV. 1935. vse do avgusta 1936., ko je bilo — po časopisnih vesteh — napredovanih nad 3000 učiteljev v državi. Doslej je bilo objavljenih le malo število, zato ne moremo svetovati drugega, kot: čakati je pač treba na rešitev postavljenj v višje položajne skupine, ki so po § 49. U. Z. vezana na prazna mesta v proračunu.

Naša gospodarska organizacija

—g **Učiteljski dom v Mariboru.** Za »Hrenov kamen« kakor tudi za »Pestevškov kamen« je daroval U. D. tov. Peter Skala iz Podvina znesek 100 Din. Iskrena mu hvala!

M. Kožuh, blagajnik.

Učiteljska fiskarna

—t **Zvezki z napisanimi vzorci po monopolskih vzorcih.** Lepopisnica od 1. do 8. razreda. Lepopisnica v cirilici štev. 1—3, znižana cena: 100 komadov Din 25·— pri odjemu nad 2000 komadov ,poštnine prosto. Za cenjena naročila se priporočata Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru.

—t **Brehm: Kako žive životinje.** V 8. številki »Učiteljskega tovariša« smo priložili prospekte za knjigo: Brehm, Kako žive životinje. Knjiga je bogato ilustrirana in potrebna vsaki šoli. Ker je poprejšnja naročnina nizka, prosimo vse gg upravitelje in učitelje, da jo takoj naročijo. Knjiga je potrebna vsaki šoli, da olajša dosedanje težko delo in iskanje po drugih, manj popolnih knjigah. Knjiga izide v mesecu decembru in velja v poprejšnji naročnini Din 260·— na 8 mesečnih obrokov. Naročila sprejemata Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru.

Mladinska matica

—mm **»Naš rod«** bo dotiskan te dni in se bo začel prihodnji teden razpošiljati. Poverjenike prosimo, da nam prijavijo naročnike pravočasno, da ne bo nepotrebnih zamud.

LISTI O MLADINSKI MATICI

Med našimi založbami je M. M. vsekakor interesanten primer sistematičnega dela in umetnosti. Slovenska mladinska literatura se je v poslednjem času obogatila z mnogimi odličnimi izdajami Mladinske matice, katero vodijo učitelji in pedagogi z nenavadnim naprednim gledanjem in izredno podjetno. »Novosti«, Zagreb.

Ne dvomimo, da z Mladinsko matico napreduje tudi naša mladinska književnost. (»Jutro«)

Mladinska matica je dala za Din 22·50 kvantitativno lep dar. Zato je tem težje razumeti bedasto, anonimno, demagoško gonjo, ki so jo zadnji čas započeli proti Mladinski matici neki kulturni reakcionarni elementi, ki so v zadnjih mesecih oživeli med Slovenci, kakor gadje na soncu. (»Književnost«)

»Naš rod« je najbolj razširjen slovenski mladinski list in mladini se je najbolj priljubil, ker je ne pita dosti z osladnimi vzgojnimi storjicami, temveč ji prinaša bolj poučne in zanimive stvari. (»Svoboda«)

Mladinska matica, ki je največja te vrste v Jugoslaviji, prednjači v vsakem oziru tudi med številnimi sličnimi slovenskimi knjižnicami, skrbno in vestno vrši svojo nalogo in času primerno izpopolnjuje mladinsko književnost. (»Istra«. Zagreb.)

Mladinska matica, ki jo vodi J. Ribičič, izdaja mladinski list »Naš rod, ki je najboljši list te vrste v Jugoslaviji. (»Istra«)

—mm O **letošnjih knjigah »Mladinske matice«** prinaša 10. štev. »Mladike« obširno oceno.

V **»Kresnicah«**, o katerih pravi, da so namenjene predvsem naravoslovju, tehniki in zanimivemu drobižu, kritiku najbolj ugaja »Pravljica o sreči« z mirovno tendenco. O **Milkovičevih »Barakah«** pravi, da je preprosta povest obtožba družabnega gorja, ki gradi barake. Povest je zajeta, morda zato, ker je mladinska, preveč pri vrhu, nekam po načinu starih idealističnih mladinskih del. Kolikor je v taki knjigi mogoče, je pisatelj vendar prikazal mlademu svetu, kakšno mladost preživlja danes tudi del slovenske mladine. O **Hudalesovi »Postelji gospoda Fibriha«** pravi, da kaže gospodarsko stisko našega kmeta in delavca. Med spretno pripovedovanje o sekanju gozda in splavarjih na Savinji vpleta poučne podatke iz zemljepisja in gospodarstva. Res dobro seznanja mladino z eno stranjo našega

Plašči, površniki // **LUKIĆ**
v priznano elegantni izdelavi in veliki izbiri **Ljubljana, Stritarjeva ulica**

mesec štirideset dni in ne more priti do pomot.«

»Tako, tako,« sem mrmral. »Torej si pravkar prišel. Kje si boš pa stanovanje poiskal? Čemu si zavil z vozom sem pod drevje?«

»Moj Bog, odkod si pa ti?« se je začudil Janez Potreba. »Kaj ne veš, da so pri nas že davno odpravili stanovanja za učitelje? Same sitnosti so bile s to zastarelo stvarjo, samo prerekanje. Zdaj imamo urejeno vse bolj praktično. Vsak novinec si kupi na obroke tak voz.

»To je cirkuški voz!« sem vzkliknil zaprepaščen.

»Cirkuškega voza ne poznamo več, to je učiteljski voz,« je nevoljen razložil Janez Potreba. »To je za naš stan najboljše stanovanje. Že zaradi premestitev. V vsakem vozu je telefon. Dekretov ne dobivamo več, kar telefonično nam sporočijo naslednje službeno mesto. Treba je le dobiti par konj in odideš in še zbogom ni treba nikomur reči. Tako prepotuje človek precejšen kos mile očetnjave in sam ne ve, kdaj pride do penzije. Zdaj premišljamo, kako bi namesto konj dobili motorje, konji so le nekoliko prepočasni.«

»Pa se dostikrat seliš?« sem trepetaje vprašal kolego.

»Čakaj!« je rekel, položil na tla lestev in kanglico ter pogledal v notes. To je menda moje stodvanajsto mesto, če ne štejem tistih treh, ko so mi že spotoma spremenili ukaz. Na vozu imam posodo s prstjo iz domače vasi, tako mi ni nikoli dolgčas.«

Znova je pobral lestev in prijel za kanglico. Obrnil se je na drugo stran voza in šel sem za njim. Tam je prislonil lestev k vozu in zlezel na streho. Prijela me je radovednost in splezal sem za njim. Na strehi je bil urejen pisan vrtiček, nekaj salate, špinače, nekaj zeljnatih glav, tri lepe dalije, sedem gladijol, obrobek z astrami, v kotu pa umetno travišče. Čez streho so viseli nageljni, bršljan in slak.

»To je za pouk v kmetijstvu,« mi je razlagal Potreba, »veš, zbirka ni popolna, drugi imajo lepše, ampak jaz sem imel lani tudi hruško, pravo hruško, kar se še nobenemu ni posrečilo in sem zato dobil odlično oceno. Le škoda, da sem jo moral pozimi posekati, ko mi je zmanjkalo drv.«

Gledal sem ga, s kakim veseljem je božal in zalival dalije, potem se mi je zazdelo, da streha ni dovolj trdna in sem previdno splezal na tla.

Povabil me je v voz.

»Soba in kuhinja, prav po predpisih.« mi je razlagal. »Tukaj je računalo, zdaj obesiš nanj lahko tudi klobuk. Obešalnika namreč nimam, taka stvar je samo v napotje. Postelja je tudi železna. Gledaš, kaj je pod njo? Tam imam čevlje in knjižnico. Tukaj so še druga učila, napravil sem jih sam. Rečeno je sicer, da jih mora kupiti šola, tudi postave so take in še lepe postave, pa kaj hočeš, postave so napisane v debelih bukvah in bukve so zložene na visokih policah, tam se prašijo in življenje pride zelo težko do njih. To boš še vse videl.«

Sedla sva na staro skrinjo in otepala črn kruh.

»Kako pa kaj pri vas?«

Razložil sem mu, kolikor sem vedel in smel.

»Reveži ste, reveži!« mi je kimal. »Mi smo pa politiko odpravili. Politika ni za ljudstvo. Imamo posebne ljudi, ki se izšolajo nalašč za to in ti se gredo politiko. Mene pa skrbi zdaj edino, kako bi zgradil na strehi toplo gredo. Cement se je podražil, vendar sem mislil, da bom že ta mesec nabral, kolikor je treba, a so nam odtrgali dva procenta za kitajske poplavljence in dva procenta za špansko revolucijo.«

»Pa si sam kuhaš? Mar bi se poročil!« sem se ozrl po sobi.

»Poročil!« je poskočil Janez Potreba. »Ali si znorel! Kako ti pride na pamet taka pregrešna misel! Saj imam komaj triindvajset let službe! Kako bom pa živel!«

»Torej se sploh ne misliš ženiti?«

»Tisto že, toda zdaj sem še premlad. Pa ti si iz tujih krajev in ne razumeš tega. Pri nas se ženimo dve leti, tri leta pred penzijo. Take so odredbe. Že zaradi otrok in družinskih doklad . . .«

»Prav za prav živiš pusto življenje . . .«

»Veš, človek se mora privaditi. Saj imamo tudi vesele dni. Celo organiziran smo in svojo zastavo imamo in svoj praznik. Takrat priredimo parado in igra nam vojaška godba. Pa to te najbrže ne bo zanimalo. Rajši pojdi z menoj, gledat grem, kje je moja šola.«

Zaklenil je voz in odšla sva skozi vas. Hiše na obeh straneh so bile lepe in visoke in iskal sem med njimi šolo, a jo je že našel Potreba in mi jo pokazal: bila je nizka hiša, skoraj baraka. Z nerodnimi črkami je napisal nekdo na prednjo steno: Naša šola.

»Pa poglejva« je dejal dobrovoljno Potreba. Vrata so bila odprta in vstopila sva. Videla sva nizko šolsko sobo, a Potrebe to ni zanimalo. Iskal je upravitelja. Šla sva dvakrat okoli barake in naposled se nama je zazdelo, da nekdo ropota na strehi. Stopila sva na cesto, in uzrla na strehi starega moža. Poklicala sva ga, zravnal se je in zaklical:

»Že dobro, kar jutri pridi, če bo kaj otrok. In kredo prinesi s seboj, krede ni nič pri hiši. Jaz pa streho popravljam, vse sem že premetal in še zmeraj teče skozi njo.«

Janez Potreba se je priklonil in sva odšla. Med drevjem sva videla upraviteljev voz, črn pes je bil privezan k njemu in je besno lajal.

»Kaj pa zdaj?« sem vprašal Potrebo.

»Nič. Nekaj dni bom hodil gledat, če je že kaj otrok, potem se bo kdo spomnil, da dveh učiteljev ne potrebujejo in bom šel naprej.«

Pobrala sva spotoma nekaj piškavih jabolk in jih hotela doma pojesti. Potreba je na šel zvezat svoj telefon z vodom. Pa komaj je našel zvezo, že je začelo zvoniti in zvoniti. Pograbil sem za slušalke in vprašal, kaj se je zgodilo.

»Razrešujemo vas službe v Dolgi vasi in vas premeščamo v Mrzli log. Nastop službe takoj!« je zapelo v telefonu.

Vrgel sem slušalke v stran in stekel k Potrebi.

»Mrzli log, Mrzli log! Takoj!« sem zatulil.

Potreba se je nasmehnil, vzel notes in napisal: Stotrinajst. Pika. Mrzli log. Pika. Nato se je ozrl po polju in olajšano vzdihnil:

»Hvala Bogu, da konji niso še daleč!«

Jaz sem pa sklenil, da grem z njim v Mrzli log.